

Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik Uygulamalarına Hazır Olma Durumları ve Hasta Güvenliği Yetkinlikleri

Nursing Students' Nursing Practice Readiness and Patient Safety Competences

Ayşegül Yılmaz¹, Mine Yılmaz Koçak²

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada hemşirelik son sınıf öğrencilerinin hemşirelik uygulamalarına hazır olma durumları ve hasta güvenliği yetkinliği arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntem:** Tanımlayıcı, kesitsel ve ilişki arayıcı bu çalışma bir devlet üniversitesinin hemşirelik fakültesinden mezun olacak 163 son sınıf öğrencisi ile yapılmıştır. Veriler, Sosyo-Demografik Form, Hemşirelik Uygulamalarına Hazır Oluşluk Ölçeği ve Hasta Güvenliği Yetkinliği Öz Değerlendirme Aracı ile 15-25 Haziran 2024 tarihleri arasında çevrimiçi olarak toplanmıştır. **Bulgular:** Bu çalışmada, yeni mezun olacak olan dördüncü sınıf öğrencilerinin yüksek düzeyde hemşirelik uygulamalarına hazır olduğu ve hasta güvenliği yetkinliğine sahip olduklarını belirlenmiştir. Aynı zamanda, hemşirelik uygulamalarına hazır oluşluk ile hasta güvenliği yetkinliği toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır ($r=0,854$, $p<0,05$). **Sonuç:** Yeni mezun olacak olan hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik uygulamalarına hazır olarak mezun olmalarının hemşirelik öğrencilerine hasta güvenliği konusunda yetkinlik kazandıracağı söylenebilir. Bu bağlamda hemşire eğitimcilerine ve yöneticilerine önemli görevler düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencileri, Hemşirelik uygulamaları, Hazır oluşluk, Hasta güvenliği yetkinliği

ABSTRACT

Objective: This study aimed to determine the relationship between the readiness of senior nursing students for nursing practice and patient safety competence. **Materials and Methods:** This descriptive, cross-sectional, and correlational study was conducted with 163 senior students who will graduate from the nursing faculty of a state university. Data were collected online between June 15-25, 2024, using the Socio-Demographic Form, Nursing Practice Readiness Scale, and Patient Safety Competence Self-Assessment Tool. **Results:** This study determined that the fourth-year students who are about to graduate are highly prepared for nursing practice and have patient safety competence. At the same time, a positive and highly statistically significant relationship was found between the total mean scores of nursing practice readiness and patient safety competence ($r=0,854$, $p<0,05$). **Conclusion:** It can be said that graduating nursing students who are well-prepared for nursing practice will gain competence in patient safety. In this context, nurse educators and managers have important roles.

Keywords: Nursing students, Nursing Practices, Readiness, Patient Safety Competency

¹Dr. Öğr. Üyesi., Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Konya, Türkiye. ORCID: 0000-0002-3102-4238

²Dr. Öğr. Üyesi., Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Konya, Türkiye. ORCID: 0000-0002-2980-9976

Sorumlu Yazar: Ayşegül Yılmaz, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Konya, Türkiye, e-posta: yaysegul78@gmail.com

Bu eser [Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) ile lisanslanmıştır.

GİRİŞ

Son zamanlarda hemşirelik iş gücü açığı dünyada tartışılan konuların başında gelmektedir. Dünya Sağlık Örgütü, yeni mezun hemşire sayısının 2030 yılına kadar ortalama %8 oranında artacağını, dolayısıyla yeni mezun hemşirelerin sağlık sistemlerinde istihdam ve işte kalmalarının artırılması gerektiğini bildirmektedir (Dünya Sağlık Örgütü, 2020). Hemşirelerin hasta bakım hizmetleri sunumunda en önemli rolü ve payı üstlenmesi nedeniyle hemşireler sağlık sisteminin değerli iş gücü kaynağı olarak görülmektedir (Labrague ve De Los Santos, 2020; Alharbi ve ark., 2023). Bu nedenle hemşirelerin özellikle mesleğe yeni başlayan yeni mezun hemşirelerin işte kalmalarının sağlanması önemli bir konudur.

Eğitim öğretimin sonuna gelen hemşirelik öğrencileri, yasal ve mesleki gereklilikleri kazanarak yeni mezun olarak çalışma hayatına başlarlar. Dolayısıyla öğrenci rolünü ve alışık oldukları eğitim sistemini terk ederek, hemşire rolünü üstlenirler ve daha az aşına oldukları sağlık sistemine geçiş yaparlar (Kim ve Yeo, 2019). Yeni mezun pek çok hemşire edindiği klinik bilgi ve becerileri çalışma yaşamına aktarmada zorluklar yaşamakta ve eğitimleri boyunca oluşturdukları ideal hemşirelik algısına yönelik karşılığı çalışma ortamında bulamamaktadır (Sun ve ark. 2023). Bu durum yeni mezun hemşirelerin mesleğe uyumunu zorlaştırmakta ve sonrasında meslekten ayrılma oranlarının artmasına neden olmaktadır (Ulupinar ve Aydoğan., 2021). Bu nedenle hemşirelerin mezun olurken işe hazır olmalarının sağlanması gerekmektedir.

Türkiye’de Güner (2015)’in, 38 üniversitede toplamda 1804 hemşirelik son sınıf öğrencisi ile yaptığı bir çalışmada, öğrencilerin yarısından fazlasının işe başlama konusunda kendilerini çok hazır hissettikleri, teorik bilgilerine güvendikleri, fakat klinik becerilerine ilişkin endişelerinin olduğu bulunmuştur (Güner, 2015). Başka yapılan çalışmalarda da hemşirelik son sınıf öğrencilerinin yarısından fazlasının mesleki anlamda kendilerini hazır hissettikleri ortaya koyulmuştur (Çınar ve ark., 2019; Gök Uğur ve ark., 2020; Tosunöz., 2024). İşe hazır olmak için sadece bilgi ve beceriye sahip olmak günümüz şartları için yeterli değildir. Eğitim öğretim sürecinde bilgi ve becerinin yanında yeni mezun hemşireleri karmaşık ortamlara hazırlamak gerekir (Svitlica ve ark., 2021; Saghafi, ve ark., 2023). Mezun olacak hemşirelik öğrencileri zorlu ve karmaşık olan sağlık sistemi içinde hastalara kaliteli, güvenli sağlık bakım hizmeti sunabilmeyi gerektirecek hasta güvenliği yetkinliğine de sahip olması gerekir (Kim ve ark.,2020; Yılmaz ve Erdem., 2023).

Hasta güvenliği ile ilgili bilgi, beceri ve tutumları ifade eden ve hasta bakımında kritik bir öneme sahip olan hasta güvenliği yetkinliği (Lee ve diğerleri, 2014) eğitim yoluyla kazanılabilir (Kong ve diğerleri, 2019). Türkiyede yapılan araştırmaların birisinde hemşirelik son sınıf öğrencilerinin hasta güvenliği konusunda yetersiz düzeyde bilgi sahibi olduğu belirlenirken (Özdemir ve ark. 2019), diğer benzer çalışmada ise hemşirelik öğrencilerinin hasta güvenliği konusunda bilgi ve yeterliliklerinin yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır (Toygar ve ark. 2020). Yılmaz ve Erdem (2024)’in 3 üniversitenin hemşirelik son sınıf öğrencileri ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin hasta güvenliği yetkinlik düzeyleri orta düzeyin üstünde bulunmuştur. Yapılan bir çalışma ise yeni mezun hemşirelerin, tehlikeli hasta güvenliği durumlarına ve tıbbi hatayla ilgili eylemler konusunda güven eksikliği yaşadığını ortaya koymuştur (Muray ve ark., 2020). Yeni mezun hemşirelerin hasta güvenliği konularında tam hazır olarak işe başlaması kaliteli, güvenli bakım için çok önemlidir. Öğrencilerin mesleki hazır oluş durumları ile hasta güvenliği yetkinleri arasında önemli bir ilişkinin olabileceğini

düşünmekteyiz. Bu nedenle bu çalışmada hemşirelik son sınıf öğrencilerinin hemşirelik uygulamalarına hazır olma durumları, hasta güvenliği yetkinliği ve hemşirelik uygulamalarına hazır olma durumları ile hasta güvenliği yetkinliği arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Bu çalışma hemşirelik son sınıf öğrencilerinin hemşirelik uygulamalarına hazır olma durumları, hasta güvenliği yetkinliği ve hemşirelik uygulamalarına hazır olma durumları ile hasta güvenliği yetkinliği arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı, kesitsel ve ilişki arayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma, bir devlet üniversitenin Hemşirelik Fakültesi'nden 2023-2024 bahar döneminde mezun olacak hemşirelik son sınıf öğrencileri ile 15-25 Haziran 2024 tarihleri arasında çevrimiçi olarak yapılmıştır.

Araştırma Evreni ve Örneklemi

Çalışma, örneklem seçimine gidilmeden evrenin tamamı olan 180 öğrenci ile yapılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden ve veri toplama araçlarını dolduran 163 öğrenci çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Çalışmaya katılım oranı %90,5'dir.

Araştırmaya Alınma Kriterleri

Hemşirelik fakültesinden 2023-2024 bahar döneminde mezun olacak öğrenciler araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırmadan Dışlanma Kriterleri

- Hemşirelik 1. 2. 3. Sınıf öğrencileri araştırma dışı bırakıldı.
- 2023-2024 yılı bahar dönemi mezun olamayacak öğrenciler araştırma dışında bırakıldı.

Verilerin Toplama Araçları

Veriler Sosyodemografik Form, Hemşirelik Uygulamalarına Hazır Oluşluk Ölçeği (HUHOÖ) ve Hasta Güvenliği Yetkinliği Öz Değerlendirme Aracı (HGYÖDA) kullanılarak toplanmıştır. **Sosyo-demografik Form:** Araştırmacılar tarafından hazırlanan sosyodemografik form öğrencilerin yaş, cinsiyet, öğrenimi ve hasta güvenliği ile ilgili eğitim alma durumu gibi toplamda 10 sorudan oluşmaktadır.

Hemşirelik Uygulamalarına Hazır Oluşluk Ölçeği (HUHOÖ): Hemşirelik Uygulamalarına Hazır Oluşluk Ölçeği, yeni mezun olmuş ya da olacak hemşirelerin hemşirelik uygulamalarına hazır olma durumlarını değerlendirmek amacıyla 2022 yılında Kim ve Sujin Shin tarafından geliştirilmiştir. Baris ve arkadaşları tarafından 2024 yılında Türkçeye uyarlanmıştır. Toplam 35 madde ve beş alt boyuttan (Klinik yargı ve hemşirelik performansı, Profesyonel tutumlar, Hasta merkezlilik, Öz düzenleme, Kişilerarası işbirlikçi ilişki) oluşan ölçek, 4'lü Likert tipi puanlamaya sahiptir (1=Kesinlikle katılmıyorum - 4=Kesinlikle katılıyorum). Ölçekte ters çevrilmiş madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınan toplam puan 35-140 arasında değişmektedir. Yüksek puanlar hemşirelik mesleğine hazır olma düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Kim ve Sujin (2022) tarafından Hemşirelik Uygulamalarına Hazır Oluşluk Ölçeğinin hemşirelik uygulamalarına hazır bulunuşluk toplam varyansının %89,1'ini açıkladığı belirlenmiştir. Baris ve arkadaşları (2024)'nın Türkçeye uyarlanma çalışmasında Cronbach α 0,96 bulmuştur. Mevcut araştırmada ölçeğin genelinin Cronbach alpha katsayısı 0,90 olarak

bulunmuştur. Alt ölçeklerin Cronbach alpha katsayılarının 0,83 ile 0,85 arasında değiştiği bulunmuştur.

Hasta Güvenliği Yetkinliği Öz Değerlendirme Aracı (HGYÖD): Hemşirelik öğrencilerinin hasta güvenliği yetkinliklerini değerlendirmek üzere geliştirilen ölçek, üç boyut (Bilgi, Beceri, Tutum) ve toplamda 41 maddeden oluşmaktadır. Türkçe uyarlaması Eskici ve arkadaşları (2021) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin üçüncü ve dördüncü sınıf hemşirelik öğrencilerinde kullanılması tavsiye edilir. Ölçeğin değerlendirmesinde, ölçek toplamında ve alt boyutlarda madde toplam puan ortalamaları kullanılmaktadır. Ölçekten ve alt boyutlardan alınabilecek minimum puan 1, maksimum puan ise 5'tir. Ölçek maddelerinden 38 ve 39 numaralı maddeler ters maddedir, değerlendirmede ters puanlanmalıdır. Daha yüksek ortalama puanlar öğrencilerin hasta güvenliği konusunda bilgi, beceri ve tutum yetkinliklerinin daha iyi olduğunu göstermektedir. Ölçeğin bilgi boyutu toplam 2 faktör ve 6 maddeden oluşmaktadır. Değerlendirmesi "1=Hiç bilgim yok, 5=Çok iyi biliyorum" şeklindedir. Beceri boyutu toplam 6 faktör ve 21 maddeden oluşmaktadır. Değerlendirmesi "1=Hiç yapamam, 5=Çok rahat yapabilirim" şeklindedir. Tutum boyutu toplam 4 faktör ve 14 maddeden oluşmaktadır. Değerlendirmesi "1=Kesinlikle katılmıyorum, 5=Kesinlikle katılıyorum" şeklindedir. Eskici ve arkadaşları (2021) Cronbach alpha değerini 0,94 olarak bulmuştur. Mevcut çalışmanın Cronbach alpha değerinin ölçek toplamında 0,94 olduğu ve alt boyutların 0,64-0,93 arasında değiştiği saptanmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (2024/562) izin alınmıştır. Etik kurul izni alındıktan sonra çalışmanın yapılacağı okuldan kurum izni alınmıştır. Araştırma tüm öğrencilere WhatsApp iletişim hattından sınıf grubunda sınıf temsilcisi tarafından paylaşıldı. Araştırmaya katılmaya gönüllü öğrenciler Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu onaylayarak soruları cevaplamışlardır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın evreni olan 180 öğrenciye WhatsApp iletişim hattından sınıf temsilcisi aracılığı ile ulaşıldı. Anketin doldurulması yaklaşık 10-15 dakika sürmektedir.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri SPSS 25 programı ile analiz edilmiştir. Değişkenlerin sayı ve yüzde dağılımları, ölçeklerin toplam ve alt boyut puan ortalamaları hesaplandı. Öğrencilerin bireysel ve eğitime yönelik özelliklerine göre ölçek toplam puan ortalamaları karşılaştırmak için kullanılacak teste karar verilmesinde öncelikle normal dağılım değerlendirildi. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi, Skewness ve Kurtosis ile belirlendi. Ölçekten alınan puanların Skewness ve Kurtosis katsayılarının ± 2 aralığında olması normal dağılımın varlığına kanıt olarak kabul edildi (George ve Mallery, 2010). Normal dağılım gösteren ikili grupların karşılaştırmasında bağımsız gruplarda t testi, normal dağılmayan değişkenler için Mann Whitney U testi; üçten fazla olan grupların karşılaştırılmasında normal dağılım göstermediği için Kruskal Wallis analizi uygulandı. Ölçek puan ortalamaları arasındaki ilişki ise (normal dağılım göstermesi nedeniyle) Pearson Korelasyon analizi ile incelendi. Ayrıca ölçeklerin bu çalışma için Cronbach's Alpha değerleri hesaplandı. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Çalışmaya katılan öğrencilerin bireysel ve eğitime yönelik özelliklerinin sayı ve yüzde dağılımları Tablo 1’de verilmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalaması $22,71 \pm 1,32$ yaş iken, %84,0’ı kadın, %44,8’i daha önce bir lisans programından mezun olmuştur. Ders ve klinik uygulamalara yönelik sorulara verilen yanıtlara göre %96,9’sının hasta güvenliği kavramını daha önce duyduğu, %87,7’sinin hasta güvenliği ile ilgili ders aldığı, %56,4’ünün hasta güvenliği ile ilgili bir kurs/seminer gibi programlara katılmadığı, %65,6’sının sağlık alanında henüz çalışmadığı ve %86,5’nin klinik uygulamalarda hasta bakımı ve ilaç uygulamalarına katılım gösterdiği saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin büyük çoğunluğu (%16) hastanede hastaların güvenliğini tehdit eden en önemli etkenin enfeksiyon olduğunu belirtmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Tanıtıcı Özelliklerine Göre Dağılımı (N=163)

Değişkenler		Mean \pm SD (Median)	
Yaş Ortalaması (yıl)		22,71 \pm 1,32 (23)	
		n	%
Cinsiyet	Kadın	137	84,0
	Erkek	26	16,0
En son mezun olunan okul	Düz Lise	7	4,3
	Sağlık Meslek Lisesi	7	4,3
	Anadolu /Fen Lisesi	70	42,9
	Ön lisans	6	3,7
	Lisans	73	44,8
Hasta güvenliği kavramını daha önce duyma durumu	Evet	158	96,9
	Hayır	5	3,1
Hasta güvenliği ile ilgili ders alma durumu	Evet	143	87,7
	Hayır	20	12,3
Hasta güvenliği ile ilgili kurs, seminer ya da herhangi bir programa katılım durumu	Evet	71	43,6
	Hayır	92	56,4
Sağlık alanında çalışma durumu	Evet	56	34,4
	Hayır	107	65,6
Hastane uygulamalarına katılım durumu	Yalnızca gözlem yapmak	4	2,5
	Hasta bakımına aktif katılım (ilaç uygulamaları hariç)	7	4,3
	İlaç uygulamalarına katılım	11	6,7

Tablo 1 (Devam). Hemşirelik Öğrencilerinin Tanıtıcı Özelliklerine Göre Dağılımı (N=163)

Hastanede hastaların güvenliğini tehdit eden en önemli neden			
Fikir Belirtmedi		76	4,6
Enfeksiyon		26	16,0
Bilgi Eksikliği		8	4,9
Yoğunluk		5	3,1
Dikkatsiz Uygulamalar		2	1,2
İlaç Hataları		20	11,7
Personel Azlığı		1	0,6
Hasta Yakınları		2	1,2
Düşme Riski		7	4,3
Hastanenin Fiziksel Yapısı/Koşullar		2	1,2
Kesici-Delici Alet		5	3,1
Yaralanmaları			
Basınç Yaralanmaları		1	0,6
İletişim Eksikliği		3	1,8
Bulaşıcı Hastalıklar		1	0,6
Duyarsızlık-Sorumsuzluk		1	0,6
Mahremiyete Gösterilmemesi	Özen	4	2,5

Çalışmaya katılan öğrencilerin ölçek toplam ve alt boyutlarının puan ortalamaları Tablo 2’de verilmiştir. Ölçek toplam puan ortalamaları HUHOÖ 113,30±19,84, HGYÖDA 4,02±0,63 bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik Uygulamalarına Hazır Oluşluk Ölçeği ve Hasta Güvenliği Yetkinliği Öz Değerlendirme Aracı Toplam ve Alt Boyut Puanları (N=163)

Ölçekler	Mean±SD	Min-Max
Hemşirelik Uygulamalarına Hazır Oluşluk Ölçeği (HUHOÖ) Toplam Puan	113,30±19,84	35,0-140,0
Klinik yargı ve hemşirelik performansı	51,41±9,16	16,0-64,0
Profesyonel tutumlar	26,49±4,66	8,0-32,0
Hasta merkezlilik	16,36±2,98	5,0-20,0
Öz düzenleme	9,51±1,93	3,0-12,0
Kişilerarası işbirlikçi ilişki	9,52±1,89	3,0-12,0
Hasta Güvenliği Yetkinliği Öz Değerlendirme Aracı (HGYÖDA) Toplam Puan	4,02±0,63	1,88-4,95
Bilgi	3,85±0,81	1-5
Faktör 1. Hasta güvenliği kültürü ile ilgili kavramlar	3,86±0,82	1-5
Faktör 2. Hata kavramı ve neden analizi	3,84±0,84	1-5
Beceri	4,07±0,70	1-5
Faktör 1. Hata raporlama ve hata oluştuğunda verilen yanıt	3,86±0,84	1-5
Faktör 2. Hatayla ilgili iletişim	3,99±0,72	1-5
Faktör 3. Kaynak kullanımı/kanıta dayalı uygulama	3,96±0,76	1-5
Faktör 4. Güvenli hemşirelik uygulaması	4,15±0,76	1-5
Faktör 5. Enfeksiyon önleme	4,26±0,75	1-5
Faktör 6. Hasta teslimi sırasında açık iletişim	4,17±0,78	1-5

Tablo 2 (Devam). Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik Uygulamalarına Hazır Oluşluk Ölçeği ve Hasta Güvenliği Yetkinliği Öz Değerlendirme Aracı Toplam ve Alt Boyut Puanları (N=163)

Tutum			
		4,02±0,70	1,93-5
Faktör 1. Hasta güvenliği geliştirme/ önleme stratejisi		4,16±0,86	1,50-5
Faktör 2. Hasta güvenliği kültürü için sağlık profesyonellerinin sorumluluğu		4,09±0,85	1,25-5
Faktör 3. Hata raporlama ve ifşa etme		3,70±0,72	2,50-5
Faktör 4. Hasta güvenliği kültürünün bileşenleri		4,21±0,82	1,50-5

Öğrencilerinin bireysel ve eğitim özelliklerine göre HUHÖ ve HGYÖDA puan ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 3’de verildi. Öğrencilerin HUHÖ bakımından hastane uygulamalarında hasta bakımı ve ilaç uygulamalarına katılan öğrencilerin, hem yalnızca gözlem yapan hem de ilaç uygulamaları hariç hasta bakımına katılan öğrencilere göre HUHÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgulara göre hasta güvenliği ile ilgili kurs/seminer gibi bir programa katılan öğrencilerin ise katılmayan öğrencilere göre HGYÖDA puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca, hastanede yürütülen klinik uygulamalarda hem hasta bakımı hem de ilaç uygulamalarına katılım gösteren öğrencilerin yalnızca gözlem yapan öğrencilere göre HGYÖDA puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 3).

Tablo 3. Hemşirelik Öğrencilerinin Bireysel ve Eğitim Özelliklerine Göre HUHÖ HGYÖDA ve Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (N=163)

Değişkenler		HUHÖ Mean ±SD (Median)	HGYÖDA Mean ±SD (Median)
Cinsiyet	Kadın	114,65±18,37 (106,00)	4,06±0,58 (4,02)
	Erkek	106,19±25,52 (105,00)	3,81±0,81 (3,90)
	Test değeri	$z=1553,00^*$	$z=1491,50^*$
	p	$p=0,296$	$p=0,189$
En son mezun olunan okul	Düz Lise	105,28±3,54 (105,00)	3,85±0,43 (3,90)
	Sağlık Meslek Lisesi	123,71±19,08 (139,00)	4,29±0,58 (4,75)
	Anadolu/Fen Lisesi	113,32±21,79 (105,00)	4,02±0,66 (4,00)
	Ön lisans	124,50±21,44 (138,00)	3,97±0,49 (4,24)
	Lisans	112,13±18,40 (106,00)	4,01±0,63 (3,92)
Test değeri	$X^2= 2,709^*$	$X^2= 1,463^*$	
p	$p=608$	$p=0,833$	
Hasta güvenliği kavramını daha önce duyma durumu	Evet	114,30±18,63 (106,50)	4,06±0,59 (4,00)
	Hayır	81,80± 32,20 (103,00)	2,81±0,77 (3,00)
	Test değeri	$z=1344,00^*$	$z=1191,50^*$
p	$p=0,660$	$p=0,227$	
Hasta güvenliği ile ilgili ders alma durumu	Evet	113,52±20,79 (106,00)	4,03±0,65 (4,00)
	Hayır	111,75±11,04 (106,00)	3,93±0,37 (3,91)
	Test değeri	$z=1344,00^*$	$z=1191,50^*$
p	$p=0,660$	$p=0,227$	
Hasta güvenliği ile ilgili kurs, seminer ya da herhangi bir programa katılım durumu	Evet	116,22±19,49	4,14±0,62
	Hayır	111,05±19,91	3,93±0,62
	Test değeri	$t=1,659$	$t=2,119$
p	$p=0,099$	$p=0,036$	

Tablo 3 (Devam). Hemşirelik Öğrencilerinin Bireysel ve Eğitim Özelliklerine Göre HUHOÖ HGYÖDA ve Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (N=163)

Sağlık alanında çalışma durumu	Evet	110,83±18,79	3,95±0,62
	Hayır	114,59±20,33	4,06±0,63
	Test değeri	t=-1,150	t=-1,041
	p	p=0,252	p=0,300
Hastane uygulamalarına katılım durumu	Yalnızca gözlem yapmak ^a	88,00±32,50 (88,00)	2,96±1,22 (2,80)
	Hasta bakımına aktif katılım (ilaç uygulamaları hariç) ^b	102,45±15,10 (105,00)	3,68±0,57 (3,75)
	İlaç uygulamalarına katılım ^c	115,71±18,97 (107,00)	4,09±0,58 (4,02)
	Hasta bakımı+ilaç uygulamalarına katılım ^d	$X^2=10,591^*$	$X^2=10,631^*$
	Test değeri	p=0,014	p=0,014
	P	a,b<d	a<d
Fark			

t=bağımsız gruplarda t testi, z= Mann Whitney U testi, X^2 = Kruskal Wallis,

*nonparametrik testlerde median değerleri parantez içinde verilmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin HUHOÖ ile HGYÖDA ölçek toplam puanları ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yürütülen korelasyon analizi bulguları Tablo 4'de verilmiştir. Ölçeklerin toplam puan ortalamaları arasında ($r=0,854$, $p<0,05$) pozitif yönde yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Ölçek alt boyutları arasında ise pozitif yönde orta ile yüksek düzeyde ilişki ($p<0,05$) olduğu görülmüştür.

Tablo 4. Hemşirelik Öğrencilerinin HGYÖDA ile HUHOÖ Toplam ve Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişki (N= 163)

	HGYÖDA Toplam Puan	Bilgi	Beceri	Tutum
HUHOÖ Toplam Puan				
Klinik yargı ve hemşirelik performansı	$r=0,854^*$	$r=0,593^*$	$r=0,848^*$	$r=0,673^*$
Profesyonel tutumlar	$r=0,841^*$	$r=0,592^*$	$r=0,833^*$	$r=0,661^*$
Hasta merkezlilik	$r=0,835^*$	$r=0,529^*$	$r=0,822^*$	$r=0,694^*$
Öz düzenleme	$r=0,808^*$	$r=0,563^*$	$r=0,802^*$	$r=0,637^*$
Kişilerarası işbirlikçi ilişki	$r=0,761^*$	$r=0,558^*$	$r=0,767^*$	$r=0,567^*$

r= Pearson korelasyon katsayısı, * $p<0,05$

TARTIŞMA

Bu çalışmada, hemşirelik son sınıf öğrencilerinin hemşirelik uygulamalarına hazır olma durumları, hasta güvenliği yetkinliği ve hemşirelik uygulamalarına hazır olma durumları ile hasta güvenliği yetkinliği arasındaki ilişki belirlenmiştir. Aynı zamanda bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin bireysel ve eğitim özelliklerine göre HUHOÖ ve HGYÖDA puan ortalamalarının karşılaştırılması yapılmıştır.

Çalışmada öğrencilerin yüksek düzeyde hemşirelik uygulamalarına sahip oldukları belirlenmiştir. Benzer çalışmalar bu bulguyu desteklemektedir (Çınar ve ark., 2019; Gök Uğur ve ark., 2020; Tosunöz., 2024). Güner (2015)'in, çalışmasında, öğrencilerin yarıdan fazlasının

teorik bilgilerine güvendiklerini ve bu anlamda mesleğe geçmede kendilerini hazır hissettiklerini, fakat klinik becerilerine ilişkin endişelerinin olduğunu belirtmişlerdir (Güner, 2015). Öğrenciler derste teorik olarak öğrendiklerini uygulama alanları olan hastanelerde uygulayarak eğitimlerini tamamlarlar. Eğitim öğretim sürecinde bilgi ve becerinin yanında yeni mezun hemşireleri karmaşık ortamlara hazırlamak gerekir. Bu nedenle öğrencilerin hemşirelik uygulamalarına hazır olmalarında klinik uygulamalar oldukça önemlidir. (Sharma ve ark., 2021; Saghafi ve ark., 2023). Nitekim bu çalışmada, hastane uygulamalarında hem hasta bakımı hem de ilaç uygulamalarına katılan öğrencilerin yalnızca gözlem yapan, ilaç uygulamaları hariç hasta bakımına katılan öğrencilere göre daha yüksek düzeyde hemşirelik uygulamalarına hazır olduğu belirlenmiştir. Konu ile ilgili olarak yapılan bir çalışmada hemşirelik öğrencilerinin mezun olurken hazır olma durumlarında klinik öğrenmenin önemli olduğunu, yetersiz donanımlı hemşirelik beceri laboratuvarlarının ve uygulama ortamlarının hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamaya hazırlığını engelleyen zorluklar olduğunu ortaya koymuştur (Sharma ve ark., 2021). Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin gerçek çalışma ortamlarında gözetim altında hasta bakımı ile birlikte ilaç uygulamalarına katılmaları mezun olmadan önce mesleki uygulamalara hazır oluşluklarını olumlu etkilemektedir diyebiliriz. Öğrencilikten hemşireliğe geçiş, klinik deneyim yoluyla kolaylaştırılmalıdır. Bu nedenle, hemşirelik programları, öğrencilerin çalışma hayatına başlamadan önce daha yüksek ve uygun bir klinik yeterlilik düzeyine sahip olmalarını sağlamak için uygun bir staj ortamını sağlamaları gerekmektedir (Albloushi ve ark., 2023).

Çalışma bulgularına göre hemşirelik öğrencilerinin yüksek düzeyde hasta güvenliği yetkinliğine sahip oldukları belirlenmiştir. Konu ile ilgili yapılan benzer çalışmalar bu çalışmanın bu bulgusunu desteklerken (Toygar ve ark., 2020; Yılmaz ve Erdem, 2024) başka bir çalışma da desteklememektedir (Özdemir ve ark., 2019). Çalışmalar arasındaki bu farklılık çalışmaların farklı okullarda yapılmasından dolayıyla hasta güvenliği ile ilgili derslerin farklı verilmesinden ya da hiç verilmemesinden kaynaklanmış olabilir.

Hasta güvenliği ile ilgili kurs/seminer gibi bir programa katılan, hastanede yürütülen klinik uygulamalarda hem hasta bakımı hem de ilaç uygulamalarına katılım gösteren öğrencilerin hasta güvenliği yetkinliği puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Konu ile ilgili olarak yapılan bir çalışma da bu bulguları desteklemektedir (Yılmaz ve Erdem, 2024). Benzer çalışmalarda, klinik ortamın hemşirelik öğrencilerinin hasta güvenliği yetkinliği üzerinde sınıf ortamına kıyasla daha olumlu bir etkiye sahip olduğu vurgulanmıştır (Lukewich ve ark., 2015; Suliman ve ark., 2019). Bu bulgular doğrultusunda; öğrencilerin hasta güvenliği ile ilgili kurs ve seminerlere katılmaları ve aynı zamanda klinik uygulamaların öğrencilerin hasta güvenliği yetkinliğini geliştirmede olumlu etkisi olduğunu söyleyebiliriz.

Çalışmada, öğrencilerin hemşirelik uygulamalarına hazır oluşluk düzeyi arttıkça hasta güvenliği yetkinliğinin de arttığı belirlenmiştir. Aynı zamanda, HUHOÖ ile HGYÖDA alt boyutları arasında da pozitif yönde orta ile yüksek düzeyde ilişki olduğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde HUHOÖ ile HGYÖDA arasındaki ilişkiyi inceleyen başka bir çalışmaya rastlanmadığı için diğer çalışmalarla tartışılmamıştır. Ancak Muray ve arkadaşlarının (2019) yapmış oldukları bir çalışmada yeni mezun hemşirelerin, tehlikeli hasta güvenliği durumlarına ve tıbbi hatalarla ilgili eylemler konusunda güven eksikliği yaşadığını ortaya koymuştur (Muray ve ark., 2020). Buradan yola çıkarak hemşirelik uygulamalarına hazır olmadan mezun olan

hemşirelik öğrencilerinin hasta güvenliği yetkinliklerinin de düşük olabileceğini söyleyebiliriz. Bu durum hemşirelerin mesleki açıdan hazır olmadan mezun olduklarında yeni mezun olarak çalıştıkları kliniklerde hasta güvenliği ile ilgili olumsuz olayların yaşanmasına neden olabilir.

Güvenli bakımın sağlanmasında ve dolayısıyla hasta bakım kalitesinin artırılmasında yeni mezun hemşirelere olumlu çalışma koşullarının oluşturulması da önemli bir durumdur (Muray ve ark., 2020; Masso ve ark., 2022). Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik uygulamalarına hazır olarak mezun olmalarının yanında yeni mezun hemşirelere uygun çalışma koşullarının da oluşturulması önemlidir ve gereklidir (Ulupınar ve Şen., 2022).

Çalışmanın Sınırlılıkları ve Güçlü Yönleri

Çalışmanın sadece bir hemşirelik fakültesinde uygulanması nedeniyle tüm hemşirelik öğrencilerine genellenememesi sınırlılığını oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra çalışmanın yapıldığı sınıftaki öğrencilerin yüksek oranda katılım (%90,5) sağlaması çalışmanın güçlü yönlerindedir. Ayrıca alan yazında hemşirelik öğrencilerinin hazır oluşluk ve hasta güvenliğini inceleyen başka bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmanın yeni çalışmalar için öncül olacağı düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın sonuçları yeni mezun olacak dördüncü sınıf öğrencilerinin yüksek düzeyde hemşirelik uygulamalarına hazır olduğu ve hasta güvenliği yetkinliğine sahip olduklarını belirlemiştir. Aynı zamanda hasta güvenliği ile ilgili kurs/seminer gibi bir programa katılan, hastanede yürütülen klinik uygulamalarda hem hasta bakımı hem de ilaç uygulamalarına katılım gösteren öğrencilerin hasta güvenliği yetkinliği puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Hastane uygulamalarında hem hasta bakımı hem de ilaç uygulamalarına katılan öğrencilerin ise yalnızca gözlem yapan, ilaç uygulamaları hariç hasta bakımına katılan öğrencilere göre daha yüksek düzeyde hemşirelik uygulamalarına hazır olduğu, HUHOÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmüştür. HUHOÖ ile HGYÖDA toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişkinin olduğu literatürde ilk defa bu çalışmada ortaya koyulmuştur.

Bu bulgular ışığında; yeni mezun olacak hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik uygulamalarına hazır olarak mezun olmalarının hemşirelik öğrencilerine hasta güvenliği konusunda yetkinlik kazandıracaklarını söyleyebiliriz. Bu çalışma aynı zamanda öğrencilerin hemşirelik uygulamalarına hazır olmalarında klinik uygulamanın da önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kapsamda hemşirelik okullarında eğitimciler bu durumu göz önünde bulundurarak eğitim müfredatını hazırlamalıdır. Hastanelerde hemşire yöneticilerin hemşirelere ilk işe başladıklarında uygun çalışma koşullarını oluşturması ve onları desteklemesi gerekmektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansal Destek Beyanı

Araştırmada herhangi bir kuruluştan finansal destek alınmamıştır.

Teşekkür

Yazarlar araştırmaya katılan öğrencilere teşekkür etmektedir.

Yazar Katkıları

Araştırma Fikri/Kavramı: AY

Araştırmanın tasarımı: AY

Denetleme/ Danışmanlık: AY, MYK

Veri toplama ve/veya İşleme: AY

Verilerin analizi ve/veya yorumu: MYK

Literatür taraması: AY

Makalenin yazımı: AY, MYK

Eleştirel inceleme: AY, MYK

Kaynaklar ve fon sağlama: AY, MYK

KAYNAKLAR

Alharbi, H. F., Alzahrani, J., Hamed, A., Althagafi, A., & Alkarani, A. S. (2023). The Experiences of Newly Graduated Nurses during Their First Year of Practice. *Healthcare (Basel, Switzerland)*, 11(14), 2048. <https://doi.org/10.3390/healthcare11142048>.

Albloushi, M., Innab, A., Mofdy Almarwani, A., Alqahtani, N., Anazi, M., Roco, I., & Alzahrani, N. S. (2023). The Influence of Internship Year on Nursing Students' Perceived Clinical Competence: A Multi-Site Study. *Sage Open*, 13(3). <https://doi.org/10.1177/21582440231193198>.

Çınar, F. İ., Özen, N., Yüksel, Ç. (2019). Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin öğrencilikten hemşirelik rolüne geçiş ile ilgili algıları ile özgüvenleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *SBÜ Hemşirelik Dergisi*, 1(1), 17-26.

George D, Mallery M, 2010. SPSS for Windows step by step:A simple guide and reference, 17.0 update (10. Baskı) Allyn & Bacon.

Gök Uğur, H., Orak, O. S., & Tekgül, A. T. (2020). Readiness Of Final Year Nursing Students For The Profession And The Affecting Factors: Eastern Black Sea Region Sample. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 143-151. <https://doi.org/10.47115/jshs.770942>.

Güner, P. (2015). Preparedness of final-year Turkish nursing students for work as a professional nurse. *J Clin Nurs.*, 2, 844-854.

Huang, F. F., Shen, X. Y., Chen, X. L., He, L. P., Huang, S. F., & Li, J. X. (2020). Self-reported confidence in patient safety competencies among Chinese nursing students: a multi-site cross-sectional survey. *BMC medical education*, 20(1), 32. <https://doi.org/10.1186/s12909-020-1945-8>.

Kim, E. Y., & Yeo, J. H. (2019). Effects of pre-graduation characteristics and working environments on transition shock of newly graduated nurses: A longitudinal study. *Nurse education today*, 78, 32–36. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.04.002>

- Kim, J. H., Lee, J. L., & Kim, E. M. (2020). Patient safety culture and handoff evaluation of nurses in small and medium-sized hospitals. *International journal of nursing sciences*, 8(1), 58–64. <https://doi.org/10.1016/j.ijnss.2020.12.007>.
- Kong, L. N., Zhu, W. F., He, S., Chen, S. Z., Yang, L., Qi, L., & Peng, X. (2019). Attitudes towards patient safety culture among postgraduate nursing students in China: A cross-sectional study. *Nurse education in practice*, 38, 1–6. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2019.05.014>.
- Labrague, L. J., & De Los Santos, J. A. A. (2020). Transition shock and newly graduated nurses' job outcomes and select patient outcomes: A cross-sectional study. *Journal of nursing management*, 28(5), 1070–1079. <https://doi.org/10.1111/jonm.13033>.
- Lee, N. J., An, J. Y., Song, T. M., Jang, H., & Park, S. Y. (2014). Psychometric evaluation of a patient safety competency self-evaluation tool for nursing students. *The Journal of nursing education*, 53(10), 550–562. <https://doi.org/10.3928/01484834-20140922-01>.
- Lukewich, J., Edge, D. S., Tranmer, J., Raymond, J., Miron, J., Ginsburg, L., & VanDenKerkhof, E. (2015). Undergraduate baccalaureate nursing students' self-reported confidence in learning about patient safety in the classroom and clinical settings: an annual cross-sectional study (2010-2013). *International journal of nursing studies*, 52(5), 930–938. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2015.01.010>.
- Masso, M., Sim, J., Halcomb, E., & Thompson, C. (2022). Practice readiness of new graduate nurses and factors influencing practice readiness: A scoping review of reviews. *International journal of nursing studies*, 129, 104208. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2022.104208>
- Murray, M., Sundin, D., & Cope, V. (2020). A Mixed-Methods Study on Patient Safety Insights of New Graduate Registered Nurses. *Journal of nursing care quality*, 35(3), 258–264. <https://doi.org/10.1097/NCQ.0000000000000443>.
- Özdemir, Ü., Taşcı, S., Tekinsoy Kartın, P., Göriş, S., vd. (2019). Hemşirelik Öğrencilerinin Hasta Güvenliği Konusundaki Bilgi Düzeyleri. *Sağlık Bilimleri Dergisi*, 28(2), 81-86. <https://doi.org/10.34108/eujhs.485845>.
- Saghafi, F., Bromley, P., Guzys, D., Harkness, L., Phillips, M., Mather, C., Saunders, A., Say, R., Teare, C., & Tori, K. (2023). Graduate nurses' capability upon entering the workforce: An integrative review. *Nurse education today*, 121, 105659. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2022.105659>.
- Sharma SK, Kalal N, Rani R (2021) Clinical Practice Readiness of Nursing Graduates. *Clinics Mother Child Health*. 18(4):381. <https://doi.org/10.35248/2090-7214.21.18.381>
- Suliman M. (2019). Measuring Patient Safety Competence Among Nursing Students in the Classroom and Clinical Settings. *Nursing education perspectives*, 40(3), E3–E7. <https://doi.org/10.1097/01.NEP.0000000000000460>.
- Sun, Y., Yin, Y., Wang, J., Ding, Z., Wang, D., Zhang, Y., Zhang, J., & Wang, Y. (2023). Critical thinking abilities among newly graduated nurses: A cross-sectional survey study in China. *Nursing open*, 10(3), 1383–1392. <https://doi.org/10.1002/nop2.1388>.

Svitlica, B. B., Šajnović, M., Simin, D., Ivetić, J., & Milutinović, D. (2021). Patient safety: Knowledge and attitudes of medical and nursing students: Cross-sectional study. *Nurse education in practice*, 53, 103089. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2021.103089>.

Teresa-Morales, C., Rodríguez-Pérez, M., Araujo-Hernández, M., & Feria-Ramírez, C. (2022). Current Stereotypes Associated with Nursing and Nursing Professionals: An Integrative Review. *International journal of environmental research and public health*, 19(13), 7640. <https://doi.org/10.3390/ijerph19137640>.

Tosunöz, İK. (2024). Professional Readiness Perceptions and Causes of Professional Concerns of Senior Nursing Students: A Descriptive and Cross-Sectional Study in Turkey. *Teaching and Learning in Nursing*. <https://doi.org/10.1016/j.teln.2024.06.015>.

Toygar, İ., Hañçerliođlu, S., & Gacaner, S. (2020). Hemşirelik Öğrencilerinin Hasta Güvenliği Konusunda Bilgi ve Yeterlilikleri. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 8(3), 618-629. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.747782>.

Ulupınar, S., & Aydoğan, Y. (2021). New graduate nurses' satisfaction, adaptation and intention to leave in their first year: A descriptive study. *Journal of nursing management*, 29(6), 1830–1840. <https://doi.org/10.1111/jonm.13296>.

Ulupınar S, Şen Y. (2022). Yeni mezun hemşirelerin mesleğe uyum süreci: Beklentiler ve gerçekler. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*.9(3):515-521.

World Health Organization (WHO). (2020). State of the World's Nursing Report. Retrieved from (14.04.2024): <https://www.who.int/publications/i/item/9789240003279>.

Yılmaz A, Erdem Ö. Patient safety competence of nursing students and affecting factors. *Journal of Patient Safety and Risk Management*. 2024;29(1):54-62. <https://doi.org/10.1177/25160435231213302>.